

מה לאי הושן

יוצא לאור ע"י מכון אבני הושן

חידושי ושיעורי מורינו
הגאון רבי שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני הושן – מאנסי

מכון
אבני
הושן

כב

פרשת תרומה | תשפ"ב

עניני הפרשה

עניני הפרשה

קדושתה של הארון זובע ובא מכח התורה שבה

יאשיהו המלך גנז את הארון

והנראה לומר בזה, דהנה ידוע שבבית המקדש השני כבר לא היה הארון, כי יאשיהו המלך צווה לגנזו, וכמאמרם ז"ל (יומא נב.; ועוד מקומות) 'אלא במקדש שני מי הוה ארון, והתניא משגנזו ארון וכו', ומי גנזו, יאשיהו גנזו, מה ראה שגנזו, ראה שכתוב (דברים כח, לו) 'יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך' עמד וגנזו, שנאמר (דברי הימים ב לה, ג) 'ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל'.

וברש"י מפרש 'תנו את ארון הקדש בבית'. והא התם קאי (בבית המקדש, ומה הכוונה תנו את ארון הקודש בבית), אלא גניזה היא. ע"כ.

וברמב"ם (הלכ"ב בית הבחירה ד, א) מוסיף, כי יאשיהו המלך גנזו במטמונית שבנה שלמה המלך, כי ידע שלמה שעתיד בית המקדש להיחרב (ברוח הקודש, מאירי), ובנה מקום מסתור מיוחד לגנזו בו את הארון, ושם אכן גנזוהו יאשיהו המלך בחששו שמחריבי בית המקדש יבזזו לשלל את הארון והלוחות אשר בהם, וכמו שאכן בזזו להם את שאר כלי המקדש לדאבון לב.

בזה יבואר טעם הדבר שציווה הכתוב שבדי הארון יהיו תמיד בתוך הארון

ויתכן, כי בזה יתורץ קושיא קמייתא, בטעם הדבר שבדי הארון היו צריכים להיות אצל הארון באופן תמידי, וכציווי הכתוב 'בטבעת הארון יהיו

'ועשית כפרת זהב טהור וגו', ואחר כך כותב עוד פעם בעניין הלוחות (פסוק כא) 'ונתת את הכפרת על הארון מלמעלה ואל הארון תתן את העדת אשר אתן אליך', והוכפל ציווי נתינת העדות בתוך הארון.

ביאור רש"י בקושיא זו

ורש"י מרגיש בזה, ואומר 'ואל הארון תתן את העדות'. לא ידעתי למה נכפל, שהרי כבר נאמר (פסוק טו) 'ונתת אל הארון את העדות', ויש לומר שבא ללמד, שבעודו ארון לבדו בלא כפרת, יתן תחלה העדות לתוכו, ואחר כך יתן את הכפרת עליו. וכן מצינו כשהקים את המשכן נאמר (שמות מ כ) 'ויתן את העדות אל הארון', ואחר כך 'ויתן את הכפרות על הארון מלמעלה', ע"כ. והיינו שכפל הציווי היה בא להורות שקודם יכניס את הלוחות העדות בתוך הארון, ורק אחר כך יתן את הכפרות מלמעלה.

אמנם אכתי קשה, דאם כוונת התורה היתה ללמד שיכניס מקודם את הלוחות ורק אח"כ ישים את הכפרות על הארון, לא היה צורך לכפול את הציווי (בפסוק כ"א), רק יכתוב הציווי כמו שהוא שקודם ציווה על נתינת הלוחות בתוך הארון ורק אח"כ כתב בענין עשיית הכפרות ונתינתה על הארון, וממילא נבין לפי סדר הדברים בפסוקי התורה שרוצה לומר שכך יהיה הסדר, היות כי קודם מצוה על נתינת העדות בארון, ואחר כך מצווה על נתינת הכפרות על הארון.

ואם כן מה טעם הוכפל עוד פעם בסוף הענין 'ואל הארון תתן את העדת אשר אתן אליך'.

מה טעם צווה בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו

בתורה הקדושה בתחילת פרשתן מדבר הכתוב אודות עשיית הארון, ואומר (שמות כה, י) ועשו ארון עצי שטים וגו' והמסתעף. וממשיך הכתוב ואומר בעניין עשיית הבדים (פסוקים יג - טו) 'ועשית בדי עצי שטים וצפית אתם זהב. והבאת את הבדים בטבעת על צלעת הארון לשאת את הארון בהם. בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו'.

ויש לדקדק במה שצווה כאן הש"ת שבדי הארון יהיו תמיד בתוך הארון, וככתוב 'בטבעת הארון יהיו הבדים לא יסרו ממנו', וזה שאני משאר כלי המשכן שהכניסו את הבדים בטבעות רק לצורך הנשיאה בעת המסעות, וצריך ביאור בטעם הדבר.

דקדוק נוסף בכפילות הציווי לשים את העדות בתוך הארון

עוד יש לבאר כאן, דבהמשך הכתוב איתא (פסוק טו) 'ונתת אל הארון את העדת אשר אתן אליך'. והיינו שיכניס בתוך הארון את שני הלוחות הברית [ולוחות מיקרי עדות כי עדות היא שנתן הקב"ה את התורה לישראל, וכדברי רבי סעדיה גאון שסובר כי בשני לוחות הברית היו נכללים כל התורה, ועיין ברשב"ם כאן ודלא כרש"י].

ותמוה כי בהמשך הוכפל עוד פעם ציווי זה, כי כתב התורה את ציווי עשיית הכפרות (פסוק יז)

הבדים לא יסרו ממנו', ומה שאין כן בשאר כלים. וזאת, כי בכל שאר כלי המשכון, הרי היו תמיד במקום המקדש על מכונום ותיקונם, והיו מניחים אותם הכהנים במקומם הראוי והנכון להם בתוך המשכן והמקדש. אמנם שונה הדבר בהארון שבעת שהניח המלך יאשיהו את הארון במקום הגניזה, הרי לא הניחו שם באופן שזה מונח על מכונו ותיקונו וכהלכתו, אלא שמו שם בהנחה ארעית וכדרך אגב, ולא באופן של הנחה על מכונו, כי הרי שם לא היה מקומו הנכון כלל, אלא הכרח המציאות הכריע שצריכים עתה להניחו שם מפני הרשעים שלא יבזוהו, אך אין זה הנחה על מקומו והיכנו.

ולכך, **קורא הדורות מראש, שידע כי עתיד המקדש להיחרב ויאשיהו המלך יבוא ויניח את הארון במקום הגניזה, הכין מיד ולדורות את בדי הארון והוסיף ציווי שזה יהיה שם באופן תמידי, לכוונה מיוחדת על הזמן ההוא שהארון יהיה גנוז, שיהיה מוכן אז בדי הארון בתוך הארון להורות כי ההנחה היא שם בגניזה הרי זה רק בדרך ארעי, וממש עוד מעט לכשיבוא שילה במהרה בימינו יוציאו את הארון ממקום הגניזה על ידי בדי ארון אלו.**

ודבר זה יהיה לנוחם לבני ישראל לזמן הקשה ההוא שרואים ועיניהם כלות האין שמניחים את הארון במקום הגניזה כי עתיד לבוא חרבן על המקדש, אך בזה ימצאו נוחם כשיראו את בדי הארון בתוך הארון, וידעו ויבינו הרמז והמסר שיש בזה כי קרב ובא היום שישתמשו עם בדי הארון להוציא את הארון ממקום הגניזה כשיבוא משיח צדקינו ויבנה את המקדש השלישי במהרה בימינו.

מה ראה יאשיהו המלך צורך לגנוז את הארון ולא הספיק לו בגניזת הלוחות לבדן

אמנם אכתי תיקשי, כי בפשטות חששו של יאשיהו המלך היה, כי שמא יקחו הרשעים את לוחות העדות אשר היו בתוך הארון, ולא חשש כל כך מעצם שביית הארון אלא מן הלוחות לבד, **ואם כן מה טעם גנז את כל הארון, והיה לו לגנוז את הלוחות לבד.**

ובפרט, כי יאשיהו המלך גנז את הארון עוד בזמן שבית המקדש היה קיים, והרי משמע מפסוקי התורה הכא כי לשלימות המשכן והמקדש נצרך שכל כלי המקדש יהיו בתוכו, ובלעדי זאת חסר בקדושת המקדש.

ואכן במשך חכמה דוחק לתרץ האין הרשה לעצמו יאשיהו המלך להוציא את הארון מבית המקדש, כי שאני הארון כי אף על פי שלא היה במקדש בעת ההיא, עדיין היה שלם קדושתו, ומה שאין כן בשאר כלי המשכן. אמנם עדיין תיקשי

מה ראה יאשיהו המלך צורך לגנוז את הארון ולוחות העדות, ולא גנז את הלוחות לבד.

דברי המשך חכמה בסיבה שלא בנו ישראל הארון בבית המקדש השני

אלא **דבמשך חכמה** (כאן) הקשה, מה טעם שבבית המקדש השני לאחר שחזרו מהגלות לא עשו את הארון כמו שעשו את שאר הכלים, ומבאר כי הלוחות נגנזו יחד עם הארון ע"י יאשיהו המלך, וכיון שלא היה להם הלוחות, לא יתכן לבנות הארון בלעדי הלוחות.

ומוכיח זאת מכפילות הכתוב הכא **'ואל הארון תתן את העדת אשר אתן אליך'**, ואיתא במנחות (ט:): **'כל מקום ששינה הכתוב לעכב, וכפילות הלשון בא לומר, כי בדווקא הקפיד הכתוב שיניח את העדות בתוך הארון, כי זה מעכב לגבי הארון, וכלי הלוחות העדות אין הארון שמה הארון.**

יאשיהו המלך לא ראה צורך להשאיר את הארון במקדש בלי הלוחות

ואמינא, כי לכך יאשיהו המלך לא גנז את הלוחות לבדו בלי הארון, כי לא מצא טעם להשאיר את הארון לבד בתוך בית המקדש בלי הלוחות, כי הארון בלי הלוחות לאו ארון היא, ודקדק זאת מכפילות הלשון כאן וכדברי המשך חכמה לגבי הסיבה שלא בנו ישראל את הארון בבית המקדש השני. וממילא מבואר שאה"נ גם בלי כפילות הלשון היה ברור רק מסדר הציוויים שמקודם יש להשים את הלוחות בתוך הארון ורק אח"כ יתנו על הארון את הכפורת, אבל נצרכה כפילות הלשון ללמדינו ששימת הלוחות בתוך הארון הוא עיכוב לגבי הארון, ואין הארון שלם בלי הלוחות כמו שנאמר לעיל ש'כל מקום ששינה הכתוב לעכב'.

ובטעם הדבר יש לומר, כי הלוחות הרי היו מרמזים על התורה וכמו שביארנו למעלה, ורצה הכתוב לומר, כי כל הקדושה הנוראה והעצומה שהייתה בארון, וכדברי הרמב"ן שהסיבה שפתח הכתוב פרשתן בארון תחילה ורק אחר כך בשאר הכלים, להורות ולומר כי הוא החשוב מכולן, וכן כמו שחזינן רבות בדברי חז"ל בקדושתם של נושאי הארון וכו', וכל זאת הייתה כי היא נשאה והחזיקה בתוכה את התורה בלוחות העדות, וכח התורה הקדושה הרי זה נתן לה את קדושתה העצומה.

בציווי הכתוב שבדי הארון יהיו בתוך הארון תמיד נתכוון לזה

ואולי ניתן להוסיף, כי כשציווה השי"ת לשים

את בדי הארון בתוך הארון לצמיתות, נתכוון על עניני נורא הוד זה.

כי הרי אמרנו למעלה כי כשצוה השי"ת שבדי הארון יהיו תמיד בתוך הארון, נתכוון על אותו הזמן שיאשיהו המלך יגנוז את הארון, ושיהיה מוכן בדי הארון להוציאו משם בביאת המשיח. והלוא כשיתבונן האדם ויתמה למה גנזו כל הארון ולא רק הלוחות לבדן, הרי ישכיל ויבין כי בלעדי הלוחות לא יהיה קדושת הארון קיימת ולכך הוצרכו לגנוז את כל הארון.

ויוצא כי התכוון הכתוב לומר שיהיו בדי הארון לזמן ההוא שגנזו הארון דייקא ולא רק הלוחות, ורצה לרמז הכתוב על זה הדבר שבלעדי הלוחות אין קדושת הארון קיימת ולכך חייבים לגנוז גם את הארון.

****

ביאור נוסף בטעם שכפל הכתוב הציווי לשים את הלוחות בארון

עוד נראה לתרץ הקושיא בכפילות הציווי לשים את הלוחות העדות בתוך הארון.

דאיתא במדרש (תנחומא כי תשא ל) על הפסוק (לעיל לב יט) וירא את העגל כו', **מה ראה** (משה רבינו), **אותיות פורחות באויר, ונשארו כבדים אז וישלך מידי ע"כ.** שכשראה משה רבינו את אותיות שני הלוחות פורחות באויר, ולא עוד אלא שהרגיש בכובד משקלן של האבנים מה שלא הרגיש מתחילה, הבין כי נשארו עתה בידו שני אבנים לבדן בלי קדושת לוחות הברית, לכך עמד ושבין (וכך איתא במד"ר מו, א).

הקב"ה כתב הלוחות השניות עם אותיות הלוחות הראשונות

אבל בצל"ח (פסחים טז) כתב שלבסוף בעת שנתן הקב"ה למשה רבינו את הלוחות השניות, חקקן עם האותיות הראשונות שפרחו באויר ויצאו מהלוחות הראשונות, כי המה נתקדשו במעמד הנורא של מתן התורה, ורצה הקב"ה להכניס את הקדושה העצומה של המעמד הנורא ההיא גם בלוחות השניות.

ויתכן לומר שלזה התכוון הכתוב בכפילותו, כי בפעם הראשונה כשציווה על נתינת הלוחות בתוך הארון וכתוב (פסוק טז) **'ונתת אל הארון את העדת אשר אתן אליך'**, רצה לומר על הני אותיות קדושות שעתידים לפרוח מהלוחות הראשונות ולהיכנס בלוחות השניות, וכשהוכפל הציווי בפעם השנית וכאמור (פסוק כא) **'ואל הארון תתן את העדת אשר אתן אליך'**, התכוון בפשיטות על עצם הלוחות השניות שיתן הקב"ה למשה רבינו לאחר מעשה העגל, שזה יהיה תמיד בתוך הארון.

בטרם שמוציא האדם דבר שקר מפיו לתועלת, שיתבונן במחשבתו כי משקר עתה אך הוזהר לו כי יש תועלת בדבר

שלא ימלט שלא יתחיל לחכך בדעתו אולי באמת אין צריכים להגיע להיתר זה, ואולי יתכן שיכולים לומר את האמת באופן אחר קצת, או שאכן צריך לשקר אך אין צריך לשקר באופן כל כך גדול, וניתן לשנות רק במעט ונרוויח את התועלת שבדבר.

ובכך יוצא שכאשר ישתמש האדם בהיתר של תועלת, זה אכן יהיה היתר אמיתי ולתועלת ולא סתם מחשבת היתר בעלמא בלי שום בסיס (וכמו שאמרנו בשיעורים הקודמים, כי בקל יוכל האדם להתפתות כי יש תועלת בדבר, וצריך להבחין היטב בין תועלת אמיתית לתועלת מדומה).

ב'. גם ירוויח שלא יהיה לחד מכת השקרנים שמשקר בקביעות וכהותרה לו הרצועה, שכשיחשוב כל העת לפני משקר במחשבה שמשקר רק כי יש תועלת בדבר, זה יפעול אצלו שלא יתרגל בשקר ולהיות לשקרן, כי יקבע במחשבתו שמשקר רק בגלל ההיתר ולא בסתם.

ויתכן שזה הכוונה בהמצוה דברי קבלה, כי באמת האדם צריך תמיד לדבר רק אמת, וגם באופן שמשקר כי יש בזה תועלת, צריך שיתבונן בנפשו אם אכן באמת נצרך לו לשקר עתה ולא שייך לומר האמת, וגם באופן שכן יש לו צורך לשקר יתבונן בדעתו שהוא משקר עתה רק משום שיש לו תועלת מזה וממילא מותר לו הדבר, ועי"ז לא ירגיל עצמו לשקר עדי שיבוא להיות מכת השקרנים שאינם מקבלים פני השכינה ח"ו.

אכן צריך לדעת כמו שנתבאר למעלה, שבדברי ממונות אין שום הטר כלל לשקר לא לתועלת ולא מפני השלום וכדומה.

באיזה אופן מדובר דברי קבלה שצריך לדבר רק אמת

אמנם אכתי צריך לבאר, כי בשיעורים הקודמים נתבאר שיש מצוה מדברי קבלה שצריך האדם לדבר רק אמת.

והנה יש לעיין על איזה ציור קאי דברי קבלה אלו, שהרי מאד לא מסתבר לומר שכוונתם הוא שצריך לדבר רק דברי אמת באופן שאין שום תועלת בהשקר, כי אז פשיטא שצריך לדבר רק אמת, וכי בשופטני עסקינן שמשקרים סתם בלי שום תועלת, אלא וודאי שמירי באופן שיש לו לאדם תועלת לשקר, ואף על פי כן אמרו שצריך לדבר רק אמת, ולכאורה איך ישתוו דברי קבלה אלו עם מה שאמרנו לעיל שמוכח מש"ס ופוסקים שמותר לשקר כשיש תועלת בדבר.

יסוד חשוב שידע האדם כשמוציא דבר שקר מפיו לתועלת

אלא אמינא יסוד חשוב בעניין ההיתר לשקר כשיש תועלת, והוא, שבכל פעם כשאדם משתמש בהיתר להוציא דבר שקר מפיו, צריך שיחשוב במחשבתו לדעת, שבאמת הוא מדבר עתה דבר שהוא שקר מוחלט, אך יש עתה היתר בזה כי יש תועלת בהשקר, ויוסיף לחשוב ולהתבונן מהו התועלת ואילו השקר מה היה יוצא בסופו של דבר.

רווחי האדם כשיתבונן במחשבה זו

וירויח האדם בהתבוננות זו שני דברים:

א'. כי יוצא שכשיחשוב האדם בכל פעם לפני משקר מחשבה זו, הרי

בש"ס ופוסקים מצאנו היתר לשקר לתועלת

בהלכות שקר מצאנו, שבסתם דברים שאינם נוגעים לממון, יש היתרים שונים בש"ס ופוסקים שמותר לומר דבר שקר כשיש לו תועלת בזה.

וננקוט חדא למשל ולדוגמא, כגון שהאיש נמצא בביתו ומשתעשע עם צאצאיו ובני ביתו, ובפתע מצלצל הטלעפא"ן ואחד מהילדים עונה ומבקשים את האב, והאיש אינו חפץ עתה לגשת לטלעפא"ן כי הוא עסוק עם בני משפחתו, אז מותר לו לבן לשקר ולומר להמתקשר שהאב אינו נמצא בבית, כי אם יאמר לו שהאב נמצא בבית ואינו יכול לגשת כי עסוק הוא, יתכן שהמתקשר יבוש או יכעס מדוע אינו רוצה לגשת אליו, ואין צריך הבן לספר לו כי האב משתעשע עתה עם צאצאיו ואינו רוצה לגשת לטלעפא"ן, כי מאד יתכן שתירוץ זה שאינו נמצא בבית מובן ומתקבל על הדעת מאשר שאינו יכול לגשת וכדומה, וגם שאינו צריך לספר לכל אחד מהם מעשיו של אביו בזמן ההיא.

וכמובן שבכל פעם צריך לשקול היטב בפלס את מעשיו, כי אם יש לו דרך להסביר להשואל בטוב טעם ודעת מדוע אינו יכול האב לגשת, כי באמת עסוק הוא עם בני המשפחה וכדומה, ויודע בו שיבין זאת היטב ויקבל הדבר, וגם שלא אכפת לאב שישפר זאת לאחרים, וודאי שעדיף לומר זה מלשקר שאינו נמצא בבית, אך באופן הנראה שהמתקשר לא יקבל את זה בניחותא מותר לשקר, כי כן מצאנו בחז"ל וכאשר יתבאר אי"ה, שמותר לשקר כשיש תועלת בדבר.

ההנהגה הראויה בענין היציאה לעבודה - חלק א'

שאלה: הנני אברך שנישאתי לפני כעשרה שנים, וב"ה נולדו לי כבר כמה ילדים זרע ברוך ה' ההולכים בדרך התורה והיראה. והנה עד הנה הייתה ב"ב שתחיל יוצאת לעבודה להביא טרף לביתי, ואני ישבתי בכולל ועסקתי בתורת ה', אמנם עתה כשכבר כשל כוחה מלצאת לעבוד כשהיא עסוקה בעבודת הבית ובהתמסרותה להטף, הגיע הזמן שאני יצא לעבוד להביא מזון ומחיה לבני הבית, ות"ל מצאתי לעבוד כשהיא עסוקה בעבודת הבית ובהתמסרותה להטף, הגיע הזמן שאני יצא לעבוד להביא מזון ומחיה לבני הבית, ות"ל מצאתי עבודה כשרה וראויה המכבדת את בעליה.

אמנם דא עקא, בכל יום בבוקר כשאני יוצא מביתי בדרכי למקום העבודה מעיק עלי הדברים וה' שמועסן' שהייתי נוהג לשמוע מאת הראש הישיבה שלי שלמדתי אצלו בהיותי בחור, שהמסר שלהם היתה כי רצון הבורא ברוך הוא שהאיש הישראלי ישב וילמד כל הימים ולא יצא לעבודה כלל, והתחושה היתה שלצאת לעבוד הרי זה דבר מגונה ומושפל ונגד רצון הבורא, ומחשבה זו טורדת את מנוחתי וגורמת לי ללכת לעבודתי בעצבות ובעוגמה כשאני חושש כי שמא אני עושה מעשה שלא כהוגן.

תשובה:

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון

איתא באבות (פרק ב משנה ב) 'רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון'. ובמשך חכמה מבאר על פי דברי הגמ' בברכות (לה: ת"ר) 'ואספת דגנך' (דברים יא, יד) מה ת"ל, לפי שנאמר (יהושע א, ח) 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך' יכול דברים ככתבן, ת"ל ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל, ר"ש בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישאל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנאמר (ישעיה סא, ה) 'ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'', ובזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום וכו'.

והיינו כי רבי ישמעאל סובר שצריך האדם להתנהג במידת דרך ארץ ולעבוד לפרנסתו, ורשב"י חולק וסובר, שבזמן שישאל עושיין רצונו של מקום אזי מלאכתן נעשית על ידי אחרים והם יכולים לעסוק בתורה בלי לטרוח למחייתן.

כן הנהיג הקב"ה בעולמו

ומבאר במשך חכמה, כי תנא דמתניתין בא להכריע ולומר, כי אכן ההנהגה הראויה לכלל היא כשיטת רבי ישמעאל הסובר הנהג בהן מידת דרך ארץ, ולא כשיטת הרשב"י אשר מיועדת ליחידי סגולה בלבד, כי כן הנהיג הקב"ה בעולמו אשר יפה

תלמוד תורה עם דרך ארץ ובני אדם יצטרכו לעבוד ולטרוח למחייתן.

וממשיך ואומר התנא בטעם הדבר, כי יגיעת שניהם משכחת עון, וכמו שמבאר שם הרע"ב 'שהתורה מתשת כוחו של אדם, והמלאכה מפרכת ומשברת את הגוף, ומתוך כך יצר הרע בטל ממנו', עכת"ד המשך חכמה. ובאמת גם בגמ' שם משמע דנקטינן יותר כרבי ישמעאל, וכדאיתא 'אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן וכו'.

וקובע את הנהגה הזו כמסמורת מון הר"ק מ'אפטא זי"ע באוהב ישראל (בפרשתו, פר' תרומה), וזל"ק 'אפשר לומר בזה ע"ד רמז כי התורה"ק מרמזת לנו איך יתנהג האדם בהעיר לבבו לעבודת הש"י ולעסוק בתורתו ויראתו, שלא יאמר אלך ואעסוק בתורה יומם ולילה לבל אשגיא כלל מאין יבוא עזר פרנסת ביתי כדי חיי, ואח"כ בבוא זמן האוכל וטפלי תלי ב' תתבלבל אז מחשבתו עי"ז ח"ו ולא יוכל ללמוד כלל וכלל, ולא עוד אלא שיוכל לבוא לידי שיעמום ושיגעון ח"ו או שילסטם הבריות בעצת היצר אשר יטהו לזה ח"ו, ולזה אין נכון לו לבחור בדרך כזה, אכן הדרך הטוב והישר שיברור לו האדם הוא שיסדר לו מקודם איזה מקום פרנסה למזון וטרף לביתו וכו', עיין שם.

הוראה ברורה מאת תנא דמתניתין

היוצא מזה, שיש הוראה ברורה מאת התנא דמתניתין, מה מוטל על האדם לעשות כשרואה שאין לו כדי מזונותיו, 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עון' ויעמול האדם גם להביא טרף לביתו כי כן רצה הקב"ה בעולם,

היות שיש בזה תועלת עצומה - שיגיעת שניהם משכחת עון.

כתוב רב"ן גמליאל אומר להורות על בעל המימרא

ובדרך צחות חשבתי להוסיף בהאי עניינא, שבאברבנאל מקשה על לשון המשנה 'רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ וכו'', ומדקדק דהא רבן גמליאל קיבל את התואר רב"ן רק כשהוכתר לנשיא, והרי הכתרתו הייתה לאחר פטירת אביו, ויוצא שבעת שרבי יהודה הנשיא מסדר המשנה כתב את דברי בנו, כתבם במשנה בלשון 'בני גמליאל אומר' וכדומה לזה, ומה טעם שינו החכמים אחרי מות רבינו הקדוש מלשונו וכתבו רב"ן גמליאל.

ועוד מקשה, מה טעם נכתב רבן גמליאל בן רב"י יהודה הנשיא, ולא כתוב כמו בכל הש"ס רבן גמליאל ברבי יהודה הנשיא ובלי הגדש של בן רבי, ועי"ש מה שמתרץ לפי דרכו.

ואמרתי לתרץ, דמירגלא בפ"י הבריות לומר, שמי שהוא בנן של קדושים והוא בנו של רב אב"ד או של אדמו"ר נכבד, אינו יוצא לעבוד בעבודה ובאמתלא שזה אינו מתאים לפי כבודו.

לכך באו חז"ל ואמרו לנו, כי התנא מרא דשמעתתא הוא היה רבן ונשיא בישראל, ולא עוד אלא שגם היה בן רבי יהודה הנשיא, בנו של נשיא חשוב ונכבד, ואף על פי כן הוא אומר הוראה לדורת, 'יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ'.

אמנם יש עוד תנאי הכרחי אשר מוטל על האדם לדעת בעת שיוצא לעבוד, ונבארנו אי"ה בגליון הבא.

לזכות בריאתה השלימה של מרת שרה פערל בת פריידא מלכה

לזכות בריאתה השלימה של מו"ה רבי אברהם ניסן בן רבקה

"מקום זה ממתין עבורך! הרם את מתת ידך הנדיבה למען הוצאת הגליון הזה"

"מקום זה ממתין עבורך! הרם את מתת ידך הנדיבה למען הוצאת הגליון הזה"